

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
ปริญญา

เรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เครื่องไมโครเวฟควบคุม และป้องกันโรค
ของกล้วยหอมทองหลังการเก็บเกี่ยว
Feasible study for applying microwave to control postharvest
diseases of banana

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ อรุณญา ลิ้มบานเย็น)

วันที่ 4 เดือน พ.ย. พ.ศ. 2538

รองประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. เกษม สร้อยทอง)

วันที่ 4 เดือน 10 พ.ศ. 2538

หัวหน้าภาควิชา

(ดร. บัญญา วิทยวัฒน์)

วันที่ 16 เดือน 11 พ.ศ. 2538

ACC. NO.
Date Received 10 ส.ค. 2539
Call No.

สพ.
๗๘๓๗
2538

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้เครื่องไมโครเวฟควบคุม และป้องกันโรคของ
กล้วยหอมทองหลังการเก็บเกี่ยว

Feasible study for applying microwave to control postharvest
diseases of banana

T100356

โดย

นางสาวสุพิศรา ทองอ่อน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ป.พ.
๑๕๖๑ ก
๒๕๖๔

อาจารย์ อรัญญา ลิ้มบานเย็น

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 100356
วันเดือนปี..... ๑๕ มิถุน ๒๐๐๙

เสนอ

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๔

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาพิเศษ

ชื่อเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ เครื่องไมโครเวฟควบคุม และป้องกันโรคกล้วย
หอมทองหลังการเก็บเกี่ยว

โดย นางสาวสุภัตรา ทองอ่อน

ชื่อปริญญา วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

สาขา พืชสวน

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ.....

(อาจารย์ อรุณฤกษ์ ลิ้มบานเย็น)

จากการทดสอบการใช้ เครื่องไมโครเวฟควบคุม และป้องกันโรคหลังการเก็บเกี่ยว
ของกล้วยหอมทอง ที่คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ฯ ในระหว่างวันที่ 7 กันยายน 2537 ถึง 17 กันยายน 2537
โดยทำการทดลองแบบ 2 factors factorial experiment in completely
Randomized design (CRD) จำนวน 5 ซ้ำ พบว่าการใช้กล้วยหอมทองแบบผลเดี่ยว และแบบ
หวีผ่านเครื่องไมโครเวฟที่ระยะเวลา 20 ,30 ,40 และ 50 วินาที พบว่าไม่สามารถป้องกัน
และควบคุมโรค แอนแทรคโนส ที่เกิดจากเชื้อ Colletotrichum ได้ แม้ว่าจะมีความ
แตกต่างกันในจำนวนผลและขนาดของผล และเมื่อเปรียบเทียบกับไม่ใช้วิธีการใด มีแนวโน้มว่า
ไมโครเวฟ จะส่งการเจริญของเชื้อราสาเหตุดังกล่าว

ABSTRACT

Title : Feasible study for applying microwave to control postharvest diseases of banana

By : suputra thongon

Degree : Bachelor of Science (Plant Production Technology)

Major field : Plant Production Technology

Advisor : ... *A. Limbanyen*

(ARUNYA LIMBANYEN)

ABSTRACT

Feasible study for applying microwave to control postharvest diseases of banana was done at Faculty of Agricultural Technology, King Mongkut's Institute of technology Ladkrabang in Bangkok during 7-17 September 1994 by using 2 factors factorial experiment in completely randomized design(CRD), 5 replications. The experiment showed that the use of microwave applying to fingers and hands of banana for 20,30, 40 and 50 seconds did not prevent and control Antracnose disease caused by Collet otrichum sp. Although there were differences in quantities and sizes of disease wounds, it seemed that microwave encouraged the fungal growth of this disease compare to the untreated banana.

คำนิยม

การทำงานปัญหาพิเศษที่ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์อรุณฤๅ ลิมพานเย็น ที่ได้แนะนำและชี้ช่องทางให้ข้าพเจ้า เกิดแนวคิดที่จะทำปัญหาพิเศษเรื่องนี้ และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอบคุณ รองศาสตราจารย์เกษม สร้อยทอง ที่ช่วยแนะนำแก้ไขข้อผิดพลาดบางอย่างให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้ เสร็จสิ้น และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิชัย นาครักษา ที่ให้ความสะดวกในเรื่องเครื่องมือในการทำงานครั้งนี้ และอีกท่านหนึ่งที่ไม่สามารถลืมได้คือ คุณพิศมัย เรืองบุษผา เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการเทคนิค ที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้จึงขอขอบคุณมา ณ. ที่นี้ด้วย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทั้งหลายที่เสียสละเวลาอันมีค่ามาช่วยงานปัญหาพิเศษของข้าพเจ้า สุดท้ายกราบขอพระคุณ บิคา มารดา ที่ได้สนับสนุนกำลังใจและกำลังใจในการที่ช่วยเหลือการทำงานครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

นางสาวสุพิศรา ทองอ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญตารางผนวก	(3)
สารบัญภาพ	(4)
คานา	1
วัตถุประสงค์	2
ตรวจเอกสาร	3
อุปกรณ์และวิธีการ	10
ผลการทดลอง	12
วิจารณ์	17
สรุป	18
เอกสารอ้างอิง	34
ภาคผนวก	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่

หน้า

1. ผลการนากล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟตามระยะเวลาต่าง ๆ
และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องด้วยเป็นเวลา 11 วัน	13
2. การวิเคราะห์เชื้อราสาเหตุโรคหลังการเก็บเกี่ยว	15

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตารางผนวก

ตารางที่		หน้า
1.	แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนขนาดของแผล	37
2.	แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนจำนวนของแผล	38
3.	แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนระดับการเกิดโรค	39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. แสดงลักษณะตู้อบไมโครเวฟพร้อม temperature censor และแสดงการจัดวางกล้วยในขณะอบ	19
2. แสดงลักษณะกล้วยหอมทองที่นำมาใช้ในการทดลอง	20
3. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 20 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	21
4. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 30 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	22
5. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 40 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	23
6. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 50 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	24
7. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง โดยไม่ใช้ความร้อน และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	25
8. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 20 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	26
9. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 30 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	27
10. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 40 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	28
11. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 50 วินาที และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	29
12. แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง โดยไม่ใช้ความร้อน และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
13. แสดงลักษณะของเชื้อ <u>Fusarium</u> spp.	31
14. แสดงลักษณะของเชื้อ <u>Colletotrichum musarum</u>	32
15. แสดงลักษณะของเชื้อ <u>Macrophoma</u> spp.	33

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

กล้วยเป็นพืชที่รู้จักกันมาก โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นิยมบริโภคเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกล้วยหอมทอง เพราะมีรสหวาน เนื้อนุ่ม และมีกลิ่นหอม และมีคุณค่าทางอาหารสูง เช่นในกล้วยหอมทองมี โปรตีน (protein) สูงที่สุดซึ่งนับว่ามีประโยชน์มาก อีกทั้งตลาดต่างประเทศต้องการมาก เช่นญี่ปุ่นซึ่งพ่อค้าพยายามที่จะส่งกล้วยหอมทองเป็นเป็นสินค้าออกเป็นอย่างมาก แต่ในการส่งออกนั้นต้องส่งกล้วยหอมในสภาพที่ยังเขียว (firm green condition) และต้องมีใบปลอดโรครับรองไปด้วย

ในปัจจุบันกล้วยหอมทองมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะสามารถส่งไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศได้ แต่ยังมีปัญหาเรื่องโรคหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งทำให้ราคาตกต่ำและมีการส่งคืนกลับมายังประเทศไทย ฉะนั้นการควบคุมป้องกันโรคของผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญ วิธีที่ทำโดยทั่วไปคือวิธีการเบื้องต้น คือการทำความสะอาดผลผลิต โดยการล้างน้ำ ซึ่งจะไม่สะดวกและใช้แรงงานจำนวนมาก และเกิดการบอบช้ำของผลผลิต การใช้ความเย็นซึ่งจะมีผลต่อผลผลิตเมื่อนำออกจากห้องเย็นจะต้องรีบขายผลผลิตโดยเร็วที่สุด เนื่องจากเมื่อนำออกจากห้องเย็นจะมีเชื้อ Colletotrichum sp. และเชื้อ Fusarium sp. เจริญอย่างรวดเร็ว และการใช้รังสีแกมมา พบว่าจะทำให้เกิดการผิดปกติของเนื้อเยื่อผิว และรสชาติไป

ปัจจุบันมีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้กันมากมาย การที่นำความร้อนจากไมโครเวฟมากำจัดโรคกล้วยหลังการเก็บเกี่ยว จึงน่าสนใจมาก เนื่องจากประหยัดเวลาได้มาก ไม่มีสารตกค้างที่เป็นอันตราย

สุพิศรา ทองอ่อน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการควบคุม และป้องกันกำจัดโรคของกล้วยหอมทองโดยใช้เครื่องไมโครเวฟ
2. เพื่อศึกษาถึงระยะเวลาจากเครื่อง ไมโครเวฟ ที่เหมาะสมสำหรับการควบคุมโรคของกล้วยหอมทอง
3. เพื่อศึกษาถึงอาการของโรค และเชื้อสาเหตุโรคของกล้วยหลังจากผ่านเครื่องไมโครเวฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจเอกสาร

กล้วยมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Musa spp. อยู่ในวงศ์ (family) Musaceae มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีรายงานว่าได้ทำการรวบรวมพันธุ์กล้วยในประเทศไทยไว้ (เดี่ยว, 2530) โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม

1. กล้วยป่าออร์นาตา (wild ornata : Musa ornata) กล้วยป่าพันธุ์นี้ปลูกในประเทศไทยทางภาคเหนือ นิยมเรียกว่า กล้วยบัว

2. กล้วยป่าอะคิวมินาตา (wild acuminata: Musa acuminata) มี 5 ชนิด คือ malacensis, microcarpa, seamea, banksii และ burmanica อาจเรียกอีกชื่อว่า กล้วยทอง

3. กล้วยป่าบาลบิเซียนา (wild balbisiana: Musa balbis) กล้วยป่าในกลุ่มนี้ นิยมเรียกชื่อว่า กล้วยตานี

4. กล้วยในสายพันธุ์อะคิวมินาตา (acuminata cultivars) กล้วยในกลุ่มนี้มีหลายพันธุ์ ได้แก่ กล้วยเล็บมือนาง กล้วยไข่ กล้วยทองร่วง กล้วยหอม กล้วยหอมทองสาน กล้วยสา กล้วยนมสาว กล้วยลาย กล้วยหอมเขียว กล้วยหอมค่อม กล้วยหอมทองซึ่งเป็นกล้วยพันธุ์ที่ใช้ทำการทดลองจัดอยู่ในกลุ่มนี้

5. กล้วยลูกผสมอะคิวมินาตากับบาลบิเซียนา (acuminata and balbisiana) กล้วยที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ กล้วยลิงกา กล้วยเงิน กล้วยน้ำพืด กล้วยทองเดช กล้วยนางนวล กล้วยไข่โบราณ กล้วยน้ำ กล้วยร้อยทวี กล้วยน้ำว้า กล้วยหักมุก

สมัย (2535) รายงานว่า กล้วยที่ส่งออกขายยังต่างประเทศ คือกล้วยหอม กล้วยไข่ และกล้วยน้ำว้า กล้วยหอมทองมีลำต้นเทียมสูง 2.5 - 3.5 เมตร

เส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่า 15 เซนติเมตร กาบลำต้นด้านนอกมีสีดําเล็กน้อย ด้านในสีเขียวอ่อน มีเส้นสีชมพูก้านใบมีร่องค่อนข้างกว้างและมีปีก ก้านช่อดอกมีขนใบประดับรูปไข่ค่อนข้างยาว ปลายแหลม ด้านบนสีแดงอมม่วงเครือหนึ่งมี 4-6 ทวี ทวีหนึ่งมี 12-16 ผล เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีเหลืองทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กล้วยหอมทอง เป็นกล้วยที่มีการส่งออกกันมาก กล้วยหอมทองจะเริ่มออกปลีหลังจากปลูก จะตัดปลีกล้วยจะตัดได้ต่อเมื่อออกปลีได้ 2-4 สัปดาห์ (ทวีเกียรติ, 2528)

วิจิตร, (2534) รายงานว่า กล้วยหอมมีความแก่ 100 เปอร์เซ็นต์ เมื่ออายุหลังจาก การตัดปลีประมาณ 80-90 วัน และมีความแก่ 70-75 เปอร์เซ็นต์หลังจากตัดปลีประมาณ 55-60 วัน การเก็บเกี่ยว เพื่อขนส่งไปตลาดที่อยู่ทางไกล จะเก็บเมื่อผลมีความแก่ประมาณ 75 -80 เปอร์เซ็นต์ กล้วยวัยนี้ยังเห็นเหลี่ยมผลชัดเจน การเก็บเกี่ยว เพื่อขนส่งตลาดไกล เคียงให้เก็บเมื่อ ผลมีความแก่ประมาณ 80-90 เปอร์เซ็นต์ การเก็บเกี่ยวผลกล้วยที่อ่อนเกินไปเมื่อปมสุกจะได้ ผลที่มีลักษณะไม่สวยงาม เหลี่ยมผลคมชัด คุณภาพเนื้อต่ำ และถ้าเก็บผลที่มีความแก่ 100 เปอร์เซ็นต์จะไม่ปรากฏเหลี่ยมผลสามารถปมสุกภายใน 1-2 วัน กล้วยนี้จะมีอายุสั้น และ เสื่อมคุณภาพเร็ว

โรคของกล้วยหอมทองหลังการเก็บเกี่ยว

โรคเน่าของผลกล้วย (Fruit rot) โรคนี้เกิดจากเชื้อรา Sclerotinia sclerotiorum. เชื้อราจะเข้าทำลายส่วนปลายของผลเกิดเน่า เป็นสีน้ำตาล ผิวของเปลือกแห้ง และแข็ง และจะเป็นสีน้ำตาลไหม้หรือดำ ต่อมาจะขยายทำลายเข้าสู่ส่วนล่างภายในผล เมื่อผ่า ตรวจดูภายในผลพบว่า เนื้อเยื่ออ่อนนุ่ม ฉ่ำน้ำ หรือสีเหลืองบนน้ำตาล ใต้กลางจะเกิดเป็นโพรง ภายในช่องว่างจะมีเส้นใยสีน้ำตาล และเม็ดสีน้ำตาลดำ (sclerotium) แล้วจะเกิด ascospore ในถุง apothecium เป็นรูปถ้วยสีดำฝังอยู่ที่ผิวของแผล (เอียน, 2536)

โรคแอนแทรคโนส (Anthracnose) โรคนี้เกิดจากเชื้อรา Colletotrichum musarum. โรคนี้จะเป็นการเข้าทำลายที่ฐานหรือกล้วย ทำให้เน่า มีสีน้ำตาลดำลุกลามถึงขั้วผล และก้านผล เกิดไปจนถึงในระหว่างการตัดมาบรรจุที่บ่อ และระหว่างการขนส่ง เมื่อผลเกิดเน่า เข้าเป็นสีน้ำตาลดำแล้ว จะลุกลามไปที่ผล เปลือกผลจะเน่าเป็นสีน้ำตาลดำ ส่วนเนื้อภายในจะเน่า เป็นสีน้ำตาลเหลือง พบรุนแรงในกล้วยหอมทองโดยมีตุ่มนูนเล็ก ๆ สีแดงที่ผล (เบญจมาศ, 2534)

โรคจุดประ (Fruit spot) โรคนี้เกิดจากเชื้อรา Piricularia grisae. อาการเกิดกับผลกล้วยที่แก่เต็มที่แล้ว หรือหลังการเก็บเกี่ยวไปแล้ว อาการเป็นจุดกลมสีน้ำตาลไหม้ เกิดตกกระใบทั้งผล ระยะแรกจุดจะอ่อนนุ่ม ต่อมาจะเริ่มแข็งขึ้น และปุ่มลงไป ภายหลังเนื้อจะเริ่มช้ำน้ำ อาจมีของเหลวไหลออกมาด้วย เป็นโรคที่สำคัญมาก โดยเฉพาะหากเกิดในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวจะทำความเสียหายมาก (กานท์, 2534)

โรคปลายผลเน่า (Cigar-end rot) ซึ่งเกิดจากเชื้อรา Stachyldium theobromae. โรคนี้เกิดกับผลที่ยังเจริญไม่เต็มที่ โดยเชื้อสาเหตุจะปลิวไปตกบนปลายสุดของผล เกิดเน่าแห้งเป็นสีดำแล้ว เชื้อราจะขยายการทำลายเข้าสู่ตัวของผลหรือส่วนยอด ทำให้เน่าเพิ่มขึ้น เนื้อเยื่อภายใน และภายนอกเน่าเป็นสีน้ำตาลไหม้หรือดำ เปลือกจะเหี่ยวย่น มีสีเทา บนแผลมีเส้นใยเชื้อราสาเหตุ พร้อมทั้งสปอร์ ผลหนึ่งจะเน่ามีอาการดังกล่าวประมาณหนึ่งในสามของความยาวของผลเมื่อผ่าตรวจดูเนื้อเยื่อภายในผลจะพบอาการเน่าแห้ง เป็นสีน้ำตาล บริเวณรอบนอกผิวเปลือกจะมีของเหลวคล้ายยางเหนียวสีน้ำตาลเข้ม (เบญจมาศ, 2534)

โรคผลจุดดำ (Fruit black spot) เกิดจากเชื้อรา Macrophoma musae. เชื้อราเข้าทำลายแผลในระยะที่ผลใกล้เจริญเต็มที่แล้ว เกิดเป็นจุดสีน้ำตาลสีเหลืองอยู่บนผิวผล กล้วยกระจัดกระจายเมื่อที่ความรุนแรงจะมีขนาดแผลเท่ากับ 1-2 มิลลิเมตร สีน้ำตาลดำ รอบจุดสีเหลือง ทำให้กล้วยสุกก่อนกำหนด มีขนาดเล็กกว่าปกติ มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วกับผลข้างเคียง (เบญจมาศ, 2534)

โรคโคนเน่า (Crown rot) เกิดกับหัวกล้วยเกิดจากเชื้อหลายชนิด เช่น Fusarium roseum, Verticillium theobromae. และ Colletotrichum. (ช.ณิธิศิริ, 2526)

โรคผลเน่า (fruit rot) เกิดจากเชื้อรา Dothiorella ribis. เชื้อราเข้าทำลายโคนผลแล้วลุกลามลงสู่ก้าน เกิดเน่าดำขยายไปสู่ผล ผิวเปลือกเน่าเป็นสีดำขอบแผลเป็นสีน้ำตาล บนผิวเปลือกของผลแห้ง แข็งกระด้างมีตุ่มมูนเล็กขนาดเท่าหัวเข็มหมุดสีน้ำตาลฝังอยู่ทั่วไปรอบ ๆ ตุ่มมีผงสีขาว โรคจะลุกลามทั้งผล เนื้อเยื่อของผลที่ติดกับผิวเปลือกเป็นสีดำ จะเกิดกับผลแก่เต็มที่แล้ว และจะเป็นได้อีกหลังเก็บเกี่ยว ถ้าหากขบวนการบรรจุหีบห่อไม่ดี (ทวีเกียรติ, 2527)

โรคจุดประ (Fruit spot) โรคนี้เกิดจากเชื้อรา Piricularia grisea อาการเกิดกับผลกล้วยที่แก่สุกเต็มที่หรือหลังการเก็บเกี่ยวไปแล้ว อาการเป็นจุดกลมสีน้ำตาล โคม้เกิดตกระบไปทั้งผลระยะแรกจุดจะอ่อนนุ่มต่อมาจะเริ่มแข็งขึ้น และบ่มลงไปภายหลังเนื้อจะเริ่มเข้าน้ำน้ำ อาจมีของเหลวไหลออกมาด้วย เป็นโรคที่สำคัญมาก โดยเฉพาะหากเกิดในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวจะหาความเสียหายมาก (กานท์, 2529)

โรคผลเน่า (fruit rot) เกิดจากเชื้อรา Botryodiplodia theobromae. เชื้อราสาเหตุจะเข้าทำลายผลโดยผ่านทางแผลในระยะหลังการเก็บเกี่ยว ก้านผลเน่าแล้วขยายไปสู่ผล ทำให้เปลือกเน่าสีดำ เนื้อเยื่อภายในผลจะเน่าและสีเหลืองปนสีน้ำตาลอ่อน ผลหลุดจากขั้วง่าย จะเป็นโรคจากผลหนึ่งไปผลหนึ่งรวดเร็วมาก เมื่อเกิดโรคมกผิวของผลสีดำที่ยาวนบ่มลงไปเป็นแห่ง ๆ ผิวแข็งกระด้าง เนื้อเยื่อภายในดำน้ำ ผิวเปลือกจะมีตุ่มนูนเท่าหัวเข็มหมุดสีน้ำตาลฝังอยู่บนแผลเปลือก ซึ่งเป็น pycnidium ภายในมีสปอร์ conidia จำนวนมาก โรคนี้จะเกิดมากระหว่างการขนส่ง (เบญจมาศ, 2534)

จิรา (2531) รายงานว่า การใช้ความเย็นป้องกันโรคของกล้วยหลังการเก็บเกี่ยว จะลดการเน่าเสียของผลผลิตได้มาก เพราะอุณหภูมิต่ำจะป้องกันการสูญเสียน้ำของผลผลิต ยับยั้งปฏิกิริยาของพืชเช่น ลดการสร้างแก๊สเอทิลีน ลดอัตราการหายใจ มีผลลดการเจริญเติบโตของเชื้อโรค โดยใช้อุณหภูมิ 5 องศาเซลเซียส จะยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ Geotrichum sp. และ Erwinia sp. และทำให้เชื้อจุลินทรีย์ Penicillium expansum, และ alternaria sp. เจริญเติบโตช้าลง

สายชล (2528) รายงานว่า การใช้ความร้อนโดยไอร้อน (Hot air) ไอร้อน (Humidified air) และน้ำร้อนเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด ทำโดยจุ่มผลกล้วยในน้ำร้อนอุณหภูมิของน้ำ 57 องศาเซลเซียสนาน 2 นาทีจะควบคุมการเกิดโรค Anthracnose ในกล้วยการใช้ น้ำร้อนมีข้อควรระวังคือ อุณหภูมิที่สูงเกินไปจะทำอันตรายต่อเนื้อเนื้อพืช (heat injury) ทำให้สูญเสียกลิ่น ผลเหี่ยว ทำให้เชื้อราหลายชนิดเข้าทำลายได้ง่าย

เกษม (2532) รายงานว่า การป้องกันกำจัดโรคของกล้วยหลังการเก็บเกี่ยวจะมีการใช้สารเคมีอย่างมากมาย เช่น มีการใช้สาร thiabendazole และ benomyl ในการจุ่มหรือพ่นเพื่อควบคุมโรค crown rot ที่มีสาเหตุจากเชื้อรา Colletotricum, Vertricillium และ Botryodiplodia โรค finger stalk rot ที่มีสาเหตุจาก Colletrichum

โรค anthracnose ที่มีสาเหตุจากเชื้อรา Colletotricum และโรค squinter ที่มีสาเหตุ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จาก *Nigrospora* โดยการใช้ thiabendazole 400-1000 ppm. และใช้ benomyl สามารถซึมผ่านเข้าทางรอยตัดของเนื้อเยื่อและ cuticle จะกำจัดการขยายตัวออกไปซึ่งภายในจะยับยั้งการพัฒนาของการติดเชื้อทางรอยแผล (wound infection)

Panico, E.B. (1975) รายงานว่าหลังการเก็บเกี่ยวไม่ว่าเป็นต้องมีการฆ่าเชื้อราที่ฝังลึกอยู่ภายในผลผลิต แต่อย่างไรก็ตามยังมีรายงานปรากฏว่าเมื่อเวลาผ่านไปหลาย ๆ ปี แล้ว benomyl และ thiabendazole-fungicides หากมีการใช้ติดต่อกันหลายปีจะสามารถยับยั้งการพัฒนาแพร่กระจายของเชื้อราที่แอบแฝงพวก *Gloeosporium album* และ *G. musarum*. ในแอปเปิ้ลและกล้วย

ไมโครเวฟคือคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าชนิดหนึ่ง ซึ่งมีความถี่สูง เป็นคลื่นชนิดเดียวกับคลื่นของกระแสวิกฤต ไมโครเวฟที่นำมาใช้ในเตาไมโครเวฟเป็นคลื่นชนิดที่มีความยาวประมาณ 4.81 นิ้ว มีความถี่ในการทำงานประมาณ 2500 เมกะเฮิร์ต (ล้านรอบ/วินาที) คลื่นไมโครเวฟที่นำมาใช้ทำเตาไมโครเวฟกำเนิดขึ้นจากหลอดแมกนีตรอน ทาหนักที่เหมือนแม่เหล็กตั้งดูดประจุบวก และประจุลบภายในโมเลกุลของอาหารซึ่ง โมเลกุลของน้ำและน้ำตาลคลื่นไมโครเวฟจะดูดซับได้ดี คลื่นสามารถแทรกซึมเข้าไปในชั้นของอาหารได้ลึก 3/4 ถึง 1 1/2 นิ้ว พลังงานที่ใช้ทั้งหมดไปหลังจากเกิดการสั่นสะเทือนของโมเลกุลจึงไม่มีคลื่นหลงเหลือในอาหาร ไม่มีสารตกค้างในอาหาร ไม่มีสีและกลิ่น อาหารที่ทำจากเตาไมโครเวฟจึงปลอดภัยสำหรับชาติที่ออร์แกนิก (บริษัทเฮกเตอร์ ประเทศไทย จำกัด)

Sco, S.T., al, (1970) รายงานว่า การใช้เครื่องไมโครเวฟสามารถลดความเสียหายจากแมลง *Strnochetus mangiferae*. ในเมล็ดหรือผลมะม่วง โดยใช้เครื่องไมโครเวฟนาน 10-15 วินาทีเป็นช่วง ๆ

Sharp, J.L, (1985) รายงานการศึกษาผลไม้ตระกูลส้มในการใช้ไมโครเวฟ โดยใช้ Grape fruit 23 ผล ใช้ความร้อนที่แตกต่างกัน พบว่า ที่พลังงาน 5 เบอร์เซนต์ นาน 30 วินาที ได้ผลดีที่สุด สำหรับการใช้ต่อต้านแมลงวันผลไม้ (Fruit Fly)

บุเรศ, (2529) รายงานวิธีการควบคุมโรคหลังการเก็บเกี่ยวของกล้วยหอมทองมีดังนี้

การทำความสะอาดผลผลิต

เป็นขบวนการแรกหลังจากการเก็บเกี่ยวก่อนที่จะผ่านขบวนการอื่น ๆ น้ำที่ใช้ล้างจะใช้หมุนเวียนเป็นเวลาหลายวัน ในน้ำจึงมีเชื้อราปะปนอยู่มากโดยเข้าทาง Lenticel ปากใบจึงมีการใช้สารละลาย Hypochlorous acid (HClO) จะฆ่าเชื้อโรคที่ปะปนอยู่ในน้ำได้อย่างรวดเร็ว และลดการติดเชื้อโรคจากน้ำ ความเข้มข้นของสารละลาย HClO ที่ใช้เป็นการค้าประมาณ 50-100 ppm. และ active chlorine (Cl^+) ที่มากที่สุดที่ระดับ PH 7.5-8.5 มีการใช้ Sulfamic acid และ Amines ผสมกับน้ำที่มี HClO เป็นสารที่เติมลงไปและจะทำให้เกิดเป็นสารใหม่คือ N. chloramines สารนี้จะทำให้ความเข้มข้นของ active chlorine คงที่ และสาร Sodium o-phenylphenate (SOPP) เป็นสารที่ใช้ลดจำนวนเชื้อโรคในน้ำที่ใช้ล้างกล้วย และยังคงเก็บรักษาในห้องที่สะอาด ควรทำความสะอาดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง วิธีการทำความสะอาดห้องเก็บรักษา คือ ฉีดพ่น หรือทาปูนขาว ถ้ำพ่น หรือฝาผนังที่มีเชื้อรามากต้องใช้แรงขจัดด้วยน้ำที่มี NaCl หรือ trisodium phosphate แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด ปล่อยให้ลมพัดผ่าน และทำความสะอาดภาชนะบรรจุ ประเภทลังไม้ เครื่องมือต่าง ๆ ด้วย $Ca(Cl)_2$ 02.5 เปอร์เซ็นต์ หรืออบไอน้ำประมาณ 2 นาที

การใช้ความร้อน

การใช้ความร้อนที่มีอุณหภูมิต่ำกว่าอุณหภูมิที่เป็นอันตราย 2-3 องศาเซลเซียส สามารถกำจัด หรือยับยั้งการเข้าทำลายของเชื้อโรคได้ ความร้อนที่ใช้ฆ่าเชื้อโรคมีหลายรูปแบบ เช่น อากาศร้อน (hot air) อากาศชื้น (humidified hot air) และน้ำร้อน (hot water) น้ำร้อนเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด โดยใช้อุณหภูมิของน้ำ 57 องศาเซลเซียส นาน 2 นาทีสามารถควบคุมโรค (Anthracnose)

การใช้ความเย็น

เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในแง่การชะลอความเน่าเสียที่มีการติดเชื้อโรคอยู่ได้ ผิวลึกลับ และไม่สามารถกำจัดโดยวิธีอื่น โดยใช้อุณหภูมิเหนือ 5 องศาเซลเซียส สามารถยับยั้งเชื้อโรค Geotrichum sp. Erwinia sp. และทำให้เชื้อ Botrytis cinerea , Penicillium expansum , Alternaria sp. เจริญช้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้รังสี

โดยการใช้รังสีแกมมาควบคุมการเน่าเสีย พบว่า 200-300 kilo rad แต่บางครั้งพบว่า อาจทำให้เกิดอาการผิดปกติ เช่น การเปลี่ยนสี สุกผิดปกติ ผลมีลักษณะอ่อนนุ่ม และเน่าเสียง่าย จึงยังไม่มีการใช้รังสีแกมมาในทางการค้า

การใช้สารเคมี

ซึ่งมีวิธีการใช้คือ การรมควัน การจุ่ม และการฉีดสารละลายให้กับผลโดยตรง ปัจจุบันมีการแนะนำ Benlate O.D 10 กรัม/น้ำ 20 ลิตร การใช้สารเคมี Thiabendazole และ benomyi นิยมใช้ควบคุมเชื้อโรค Colletotrichum sp. และ Fusarium sp. กับกล้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการ

ทำการทดลองสองแบบ 2 factors factorial experiment in CRD (Completely Randomized Design) จำนวน 5 ซ้ำ ดังนี้

Factor A. กล้วยเป็นหวีมี 5 ผลต่อหนึ่งหวี (a1) และกล้วยหอมทองผลเดี่ยว (a2) และ

Factor B. ได้แก่

- (b1) กล้วยหอมทองไม่ผ่านเครื่องไมโครเวฟ
- (b2) กล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟนาน 20 วินาที
- (b3) กล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟนาน 30 วินาที
- (b4) กล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟนาน 40 วินาที
- (b5) กล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟนาน 50 วินาที

เพื่อหาความสะอาดกล้วย และคัดเลือกเฉพาะกล้วยที่คีมองไม่พบอาการของโรค และตำหนิต่าง ๆ แบ่งกล้วยเป็นสองกลุ่ม

กลุ่มที่ 1 แยกเป็นผลเดี่ยว ให้นำเข้าเครื่อง Microwave ครั้งละ 5 ผล ใช้เวลาในการอบนาน 20 วินาที, 30 วินาที, 40 วินาที และ 50 วินาที ตามลำดับ และอีก 5 ผลไม่ผ่านเครื่อง Microwave

กลุ่มที่ 2 ตัดกล้วยเป็นหวี หวีละ 5 ผล นำเข้าเครื่อง Microwave ครั้งละ 1 หวี ใช้เวลาในการอบนาน 20 วินาที, 30 วินาที, 40 วินาที และ 50 วินาที ตามลำดับ และกล้วยอีก 1 หวี ไม่ผ่านเครื่อง Microwave

หลังจากการผ่านความร้อนแล้ว นำกล้วยทั้งหมดไปเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิห้อง เป็นเวลา 11 วัน มีการตรวจสอบการเกิดโรค และลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปทุกวัน มีการเขียนชื่อเพื่อนำมาหาเชื้อสาเหตุของโรค ในวันที่ 6 และ 11 ของการเก็บรักษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเก็บข้อมูล

1. ขนาดของแผล จำนวนแผล และ ระดับการเกิดโรค
2. วิเคราะห์ หาเชื้อ สาเหตุของโรค
3. ลักษณะอาการของโรค

สถานที่ทำการทดลอง

ห้องปฏิบัติการโรคพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ระยะเวลาทำการทดลอง

เริ่มวันที่ 7 กันยายน 2537 เก็บข้อมูลเสร็จสิ้นวันที่ 17 กันยายน 2537 รวมใช้
เวลาในการทดลองประมาณ 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการทดลอง

1. ขนาดของแผลที่เกิดขึ้นจากการนำกล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟตามระยะเวลาต่าง ๆ โดยวิธีการแบบผลเดี่ยว และแบบหวี และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน เท่ากับ 5.23 , 1.81 , 2.07 , 1.61 , 2.08 , 5.40 , 4.93 , 4.31 , 4.02 และ 5.86 เซนติเมตรตามลำดับ (ตารางที่ 1)

2. จำนวนของแผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการนำกล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟตามระยะเวลาต่าง ๆ และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

จากการทดลองพบว่า จำนวนของแผลของกล้วยหอมทอง หลังจากผ่านเครื่องไมโครเวฟตามระยะเวลาต่าง ๆ โดยวิธีการผลเดี่ยว และแบบหวี เก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน เท่ากับ 2.60 , 3.40 , 3.40 , 3.40 , 3.80 , 6.80 , 6.40 , 7.00 , 7.40 และ 6.80 แผลตามลำดับ

3. ระดับการเกิดโรค (disease index) ที่เกิดภายหลังจากการนำกล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟตามระยะเวลาต่าง ๆ และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

จากการทดลองพบว่า ระดับการเกิดโรค ของกล้วยหอมทองหลังผ่านเครื่องไมโครเวฟตามระยะเวลาต่าง ๆ โดยวิธีการผลเดี่ยว และแบบหวี เก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน เท่ากับ 3.00 , 2.00 , 2.00 , 1.40 , 5.20 , 3.80 , 3.40 , 3.00 , 3.40 และ 4.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลของการนำกล้วยหอมทองผ่านเครื่องไมโครเวฟ ตามระยะเวลาต่าง ๆ และเก็บรักษาไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน (ชม.)

วิธีการ	ไมโครเวฟ	จำนวนผล	ขนาดของผล (ชม.)	ระดับการเกิดโรค ¹
ผลเดี่ยว	0	2.60 B ²	5.23 A	2.00 B
	20	3.40 B	1.81 B	2.00 B
	30	3.40 B	2.07 B	2.00 B
	40	3.40 B	1.61 B	1.40 B
	50	3.80 B	2.18 B	5.20 A
เป็นหวี	0	6.80 A	5.40 A	3.80 AB
	20	6.40 A	4.93 A	3.40 AB
	30	7.00 A	4.30 AB	3.00 AB
	40	7.40 A	4.02 AB	3.40 AB
	50	6.80 A	5.86 A	4.60 A
C.V. %		16.98	39.69	41.77

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1 ระดับการเกิดโรค หมายถึง การเกิดโรคบนผิวผลกล้วยที่นำมาใช้ในการทดลอง

- ระดับที่ 1 อัตราการเกิดโรค = 1-10 %
 ระดับที่ 2 อัตราการเกิดโรค = 11-20 %
 ระดับที่ 3 อัตราการเกิดโรค = 21-30 %
 ระดับที่ 4 อัตราการเกิดโรค = 31-50 %
 ระดับที่ 5 อัตราการเกิดโรค = 51-75 %
 ระดับที่ 6 อัตราการเกิดโรค = 76-100 %

2 ค่าเฉลี่ยจาก 5 ซ้ำ ค่าเฉลี่ยที่ตามหลังด้วยตัวอักษรเหมือนกัน ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ที่ $P = 0.01$

จากการทดลองพบว่าเชื้อสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคในผลกล้วยทุกวิธีการ ได้แก่ เชื้อรา Fusarium และ Colletotrichum ส่วนแบบเป็นทวีพบเชื้อรา Macrophoma, Colletotrichum และ Fusarium และในวิธีการที่ไม่ใช้ไมโครเวฟมีข้อสังเกตว่าไม่พบเชื้อรา Colletotrichum พบเฉพาะ Fusarium และ Macrophoma เท่านั้นซึ่งมีแนวโน้มว่าไมโครเวฟไม่สามารถยับยั้งการเจริญ หรือควบคุมเชื้อรา Colletotrichum สาเหตุแอนแทรคโนสของกล้วยหอมทองได้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาเชื้อราสาเหตุโรคหลังการเก็บเกี่ยว

วิธีการ	ไมโครเวฟ (วินาที)	เชื้อราสาเหตุโรค
ผลเดี่ยว	0	<u>Fusarium</u>
	20	<u>Colletotrichum</u>
	30	<u>Colletotrichum</u>
	40	<u>Colletotrichum</u>
	50	<u>Colletotrichum</u>
แบบหวี	0	<u>Macrophoma</u>
	20	<u>Colletotrichum</u> , <u>Macrophoma</u>
	30	<u>Macrophoma</u>
	40	<u>Colletotrichum</u> , <u>Macrophoma</u>
	50	<u>Fusarium</u> , <u>Macrophoma</u>

ในการทดลองครั้งนี้ได้พบโรคในกล้วยหอมทอง 3 โรค คือ โรคแอนแทรคโนส (Anthracnose) ซึ่งเกิดจากเชื้อ Colletotrichum musarum ลักษณะอาการคือ แผลเป็นจุดสีน้ำตาลดำ รูปร่างเป็นวงกลมมีขนาดเล็ก และจะขยายไม่มาก ในวันสุดท้ายของการเก็บรักษา นอกจากกล้วยที่โดนความร้อนจากไมโครเวฟมากเกินไปจนเกิดการไหม้ และมีเชื้อเข้าทำลายจะมีสปอร์ขนาดเล็ก สีแดงสด ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 มิลลิเมตร มากมายปกคลุมแผล ขอบแผลแห้งกระด้างเป็นสีน้ำตาล และมีขอบอีกชั้นเป็นสีเขียวจาง ๆ กล้วยน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรคจุดประ (Fruit spot) ซึ่งเกิดจากเชื้อ Macrophoma มีลักษณะอาการเป็นจุดสีดา น้ำตาลขนาดเล็กมากมาย อยู่ห่างกันไม่มากนัก แผลแข็งกระด้าง ในวันแรกของการเก็บรักษา และจะไม่ลงจนน้ำเน่า แผลจะเริ่มเป็นจากขั้วผล หรือที่หัว จนขยายเข้าก้านผล และผล อาการเน่ามากกว่าครึ่งผล ผลจะหลุดออกจากขั้วง่าย

โรคโคนเน่า (Crown rot) ซึ่งเกิดจากเชื้อ Fusarium sp. ลักษณะอาการ ผลจะเน่า โดยเริ่มจากแผลขนาดเล็ก และขยายอย่างรวดเร็ว แผลจะมีรูปร่างที่ไม่แน่นอน จะมีฝ้าขาวบาง ๆ ปกคลุม แผลจะน้ำเน่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจารณ์

จากการทดลองปรากฏว่าเครื่องไมโครเวฟที่ระยะเวลาต่าง ๆ ที่ใช้ในการทดลองนั้น ไม่สามารถป้องกัน และควบคุมแอนแทรกนีสของกล้วยหอมทอง ที่มีสาเหตุจากเชื้อรา Colletotrichum ได้ (และยังไม่มียเอกสารวิชาการใด ๆ ยืนยันว่าไมโครเวฟควบคุมเชื้อรา ดังกล่าวได้) อย่างไรก็ตาม บุเรศ, (2529) เคยรายงานว่า รังสีแกรมมาสามารถควบคุมโรคเน่าของกล้วยซึ่งเกิดจากเชื้อ Colletotrichum และในขณะที่เดียวกันไมโครเวฟยังมีแนวโน้มว่า จะส่งเสริมการแสดงอาการของโรคแอนแทรกนีส (Anthracoze) จึงน่าจะมีการวิจัยถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา และทางกายภาพของเนื้อเยื่อพืชภายหลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ รวมถึงระยะเวลาที่เหมาะสม เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก 100356 และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป

จากการทดลองความเป็นไปได้ในการใช้เครื่องไมโครเวฟควบคุม และป้องกันโรค หลังการเก็บเกี่ยวของกล้วยหอมทอง พบว่า การนึ่งกล้วยผลเดี่ยว และ แบบเป็นหวีผ่านเครื่อง ไมโครเวฟที่ระยะเวลา 20 ,30 ,40 และ 50 วินาที ไม่สามารถควบคุมโรคแอนแทรกซิส ที่เกิดจากเชื้อรา Colletotrichum ได้ นอกจากนี้ยังพบเชื้อราสาเหตุอื่น ๆ อีก ได้แก่ Fusarium และ Macrophoma

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะตู้อบไมโครเวฟ พร้อม temperature censor และแสดงการจัดวาง
กล้วยในขณะทอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 แสดงลักษณะกล้วยหอมทอง ที่นำมาใช้ในการทดลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14664

ภาพที่ 3 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการพ่นเครื่องไมครอเวฟ นาน 20 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ภาพที่ 4 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 30 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 40 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 50 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 7 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง โดยไม่ใช้ความร้อน และ เก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 8 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 20 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

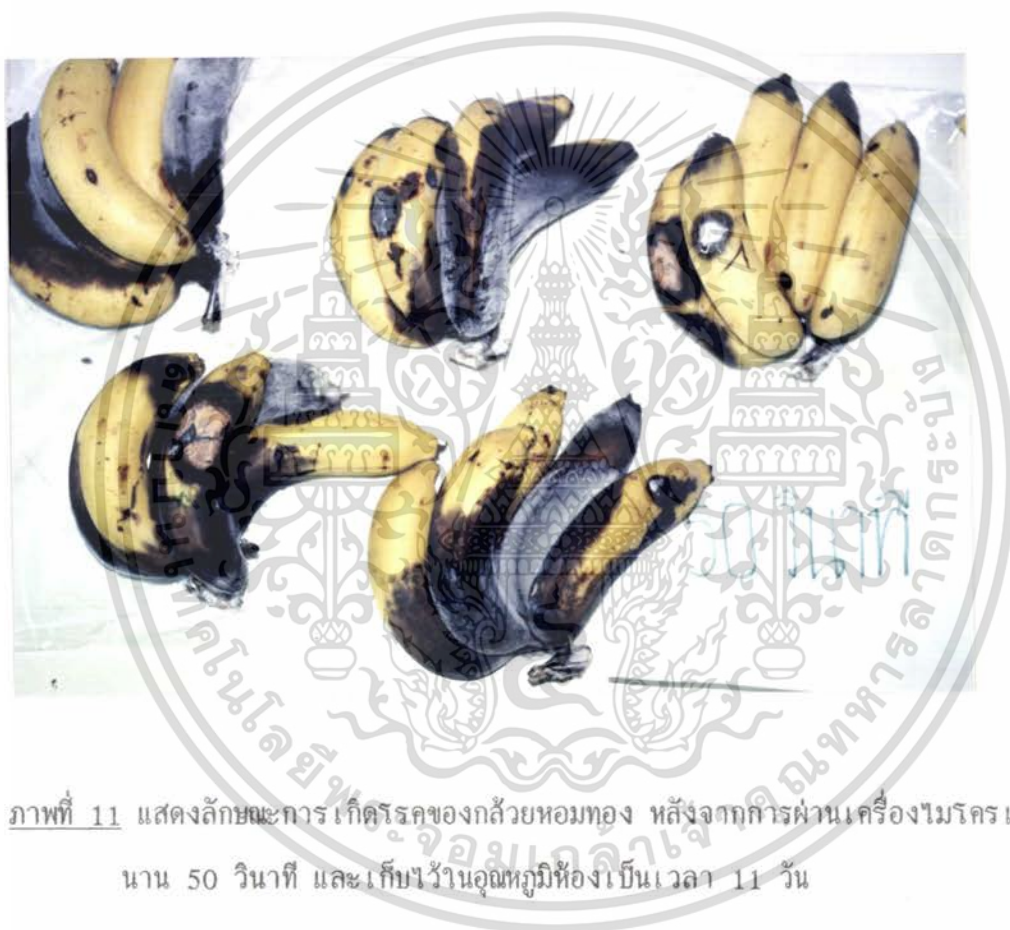
ภาพที่ 9 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 30 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 10 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 40 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 11 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง หลังจากการผ่านเครื่องไมโครเวฟ นาน 50 วินาที และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 12 แสดงลักษณะการเกิดโรคของกล้วยหอมทอง ไม่ผ่านเครื่องไมโครเวฟ และเก็บไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 11 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 13 แสดงลักษณะของเชื้อ *Colletotrichum musarum*.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 14 แสดงลักษณะของเชื้อ *Fusarium* spp.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 15 แสดงลักษณะของเชื้อ *Macrophium* spp.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กานท์ ศรศรีวิชัย. 2529. สรีรวิทยาและเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวผักและผลไม้. ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้า 98-101.

เกษม สร้อยทอง. 2532. โรคพืชหลังการเก็บเกี่ยว. ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ. หน้า 65.

จิรา ภัครชพันธ์. 2526. วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว. ภาควิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. หน้า 70.

ช.ณัฐศิริ สุธสุวรรณ. 2526. วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร. ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ. หน้า 50.

เตียว วงศ์สุวรรณ. 2530. กล้วย. กองบรรณาธิการเฉพาะกิจ ฐานเกษตรกรรม. กรุงเทพฯ หน้า 13-16.

ทวีเกียรติ ยิ้มสวัสดิ์. 2527. กล้วย. บุคลิกดี. กรุงเทพฯ. หน้า 35.

บุเรศ บารุงการ. 2529. การทำไร่กล้วย. สมาคมพฤกษศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ. หน้า 129.

เบญจมาศ ศิลาชัย. 2534. กล้วย. ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ. หน้า 71-80.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจิตร วังน. 2534. กล้วยแตกหน่อ. สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ. หน้า 15.

สมัย เจริญรัก. 2535. กรมส่งเสริมการเกษตร. เอกสารทางวิชาการ, กรุงเทพฯ. หน้า 19.

สายชล เกตุชา. 2528. สรีรวิทยาและเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวผลไม้. ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. หน้า 97.

เอียน อินทรทิตต์. 2536. โรคพืชไม้ผลสมุนไพรและการป้องกันกำจัด. พิมพ์ครั้งที่ 3 บริษัท ประชาชนจำกัด. กรุงเทพฯ. หน้า 50-52.

เฮกเกอร์ เมเยอร์ ประเทศไทยจำกัด, บริษัทคู่มือเตาอบไมโครเวฟมูลนิธิเน็ทท์. อาเซียน ไพรเมชั่น จำกัด.

Panico .E.B. 1975 .Postharvest physiology , handling and utilization of tropical and subtropical fruit and vegetables University of the philipines college of agriculture college, Laguna, Philippines. P.95

Sco, S.T., Chambers, D.L., Komura, M. nacl lee, CY.L. 1970. Mortality of mango weevils in mangoes treated by dielectric headting. Journal of Economic Entomology. 63;1977-1978.

Sharp, J.l. 1985. submersion of grapefruit in heated water to kill stages of caribbean fruitfly, Anastrepha suspensa. proceeding the florida state horticultural Society, 98;78-80

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนขนาดของผล

S.O.V.	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Replication	4	5.978	1.495	0.678	2.61	3.83
Treatment	9	123.749	13.750	6.237	2.11	2.89
A	1	67.512	67.512	30.623**	4.08	7.31
B	4	38.448	9.612	4.360**	2.61	3.83
AB	4	17.789	4.447	2.017NS	2.61	3.83
Error	36	79.366	2.205			
Total	49	209.094	4.267			

NS = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

** = มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนจำนวนของผล

S.O.V.	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Replication	4	2.600	0.650	0.867	2.61	3.83
Treatment	9	164.900	18.322	24.430	2.11	2.89
A	1	158.420	158.420	211.227**	4.08	7.31
B	4	3.400	0.850	1.133NS	2.61	3.83
AB	4	3.080	0.770	1.027NS	2.61	3.83
Error	36	27.000	0.750			
Total	49	194.5000	3.969			

NS = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

* = มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

** = มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนระดับการเกิดโรค

S.O.V.	df	SS	MS	F	F.05	F.01
Replication	4	6.880	1.720	0.975	2.61	3.83
Treatment	9	62.980	6.998	3.966	2.11	2.89
A	1	10.580	10.580	5.996*	4.08	7.31
B	4	43.080	10.770	6.104**	2.61	3.83
AB	4	9.320	2.330	1.321NS	2.61	3.83
Error	36	63.520	1.764			
Total	39	133.380	2.722			

NS = ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

* = มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ

** = มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้